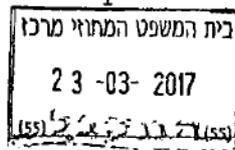


1
X

ת.צ. _____
50978 03-17



בבית המשפט המחוזי
מרכז

בעניין: אלון טהר ת.ז. 061988549

ע"י ב"כ עוה"ד גולן נפתלי (מ.ר. 53200) - משרד עורכי דין גולן נפתלי
משד' ארלוזורוב 25, עפולה 1828010
טלפקס: 04-8391444 / נייד: 055-8836684
דוא"ל: Office@Golann-Law.co.il

התובע

- נגד -

מחלבת משק דותן בע"מ ח.פ. 514342518
משק 68, כפר שמואל 9978800 (אצל אפרים דותן)

הנתבעת

סכום התביעה: 100 ש"ח לכל צרכן – מוערך ב- 3,000,000 ש"ח לכל הקבוצה

תובענה ייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת כדלקמן:

1. הצדדים

- א. התובע הינו תושב ישראל, נשוי ואב לילד, הנוהג לרכוש ולצרוך מעת לעת את מוצרי הנתבעת, "צ'ידר /או "מרלון" /או "צפתית" /או "מנצגו" /או "תוס" /או חלומי (להלן: "המוצרים") אשר על גבי תווית אריזתם לא גולה לצרכנים כי אלו מכילים צבעי מאכל /או חומרים משמרים, וזאת בניגוד להוראות סעיף 6(ב) לתקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001 (להלן: "התקנות"), המשווקים על ידה לרשתות המזון הגדולות בכל רחבי הארץ (התובע הינו מסעדה בעיסוקו ועו"ד בלתי פעיל).
- ב. הנתבעת מייצרת את המוצר ומשווקת אותו ללקוחותיה בכל רחבי הארץ, באמצעות סניפי רשתות המרכולים הגדולות המצויות בפריסה ארצית ואשר גם משווקות מוצריהן באמצעות רשת האינטרנט.

א. להתנהלות השחקנים בענף המזון, השפעה ישירה על בריאות הציבור, עת יש בידם הכוח, הידע והמשאבים להשפיע על טיב, איכות ומהות המזון. לכל אלו, השפעה ישירה על בריאות הציבור, אשר מכניס לגופו את אותם מוצר שעשויים לקבוע את איכות חייו, משך חייו וכי'.

ב. לצרכן כמעט ואין יכולת לדעת מהן יתרונותיו או חסרונותיו של המוצר, אלא על פי המידע שמצוי על אריזתו.

ג. היעדר קבלת התובענה הייצוגית נשוא התיק דנן, תגרום לבטח להנצחת הפרת פערי הכוח והמידע, תוך שהחוטא יצא נשכר, ויתכן שימשיך להסתיר מידע מהצרכנים, תוך הפרה גסה של הוראות הדין.

ד. חוק הגנת הצרכן אינו מותיר מקום לספק, ומחייב באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי כל עוסק ידאג כי מוצר היוצא תחת ידיו יסומן כהלכה בהתאם להוראות החוק, התקנות והתקנים הרלוונטיים למוצר. על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר על מוצר מזון, המשמש לצריכה גופנית פנימית, המחייב לגלות לצרכן בגילוי נאות פרטים כגון רכיבי המוצר, איכותם, טיבם וכי'. **דבר שלא נעשה בענייננו!**

ה. אוטונומיית הצרכן אמורה להישמר במלואה במקרה של מילוי הוראות חוק הגנת הצרכן הדין. כפועל יוצא, המשמעות המיידית של הפרת הדין הינה פגיעה בצרכן, שאילו היה מבין מה תכונות המוצר שהוא מכניס לגופו- לא היה צורך אותו.

ו. תוספי מזון (להבדיל מתוספי תזונה) הינם חומרים המוספים למזון או למשקה מתוך מטרה טכנולוגית. בין התוספים ניתן למנות חומרים משמרים, צבעי מאכל, מייצבים, מגבשים, ממתקים וכי'. השימוש בחומרים אלה נועדו להאריך חיי המדף של מוצרים, לשפר את מראם וכי'.

ז. בשנים האחרונות עלתה המודעות הצרכנית של צרכני מוצרי המזון, באופן בו צרכנים (כדוגמת התובע) יעדיפו מוצרים ללא תוספי מזון על מוצרים הכוללים תוספים אלו, או לחלופין לנסות ולהכין המזון בבית באופן עצמאי במידות האפשר. התפישה היא כי צריכה מתמשכת של כמות תוספים עלולה להיות מסוכנת עקב הצטברותם בגוף, וכי באופן כללי בטוח יותר בריאותית להימנע מרכיבים שאינם נחוצים לצורך ייצור מצרך המזון ושכל תכליתם לצבוע אותו, לשמרו וכי'. כך למשל, החומר המשמר פוטסיום

¹ ראה הגדרות התקנות- "תוסף מזון - חומר המוסף למזון למטרה טכנולוגית, שאינו נועד לצריכה כשלעצמו כמזון או כרכיב בו, ולמעט חומר מסייע ייצור, תוסף תזונה וחומר טעם וריח; "מטרה טכנולוגית - מטרה הקשורה לייצור, עיבוד, הכנה, טיפול, אריזה, הובלה או אחסון של מזון, לרבות שיפור מראהו, ריחו, מרקמו, טעמו או צבעו;

סורבאט e-202 עלול לגרום לתגובות אלרגיות אצל רגישים לחומר, כשצריכת מעל 25 מ"מ/ק"ג משקל גוף עלול להזיק לבריאות.²

בין אם התפישה הצרכנית הינה נכונה או שגויה, ידוע היטב לשחקנים בענף המזון כי צרכנים רבים מעדיפים כיום לרכוש מוצר שאינו כולל חומרים משמרים, צבעי מאכל וכיו, על פני מוצר הכולל חומרים מסוג זה. על כן, קל לנצל את חוסר הידע של צרכן הקצה ההדיוט, ולהסתיר מעיניו מידע שהיה גורם לו לוותר על רכישת המוצר, כפי שקרה במקרה דנן.

3 כללי

א. התובע הינו חובב גבינות מושבע, הנוהג לרכוש ולצרוך ממוצרי הנתבעת מעת לעת, ולהאכיל בהם את אשתו ובנו בשנים, מתוך אמונה לפיה אין הם מכילים צבעי מאכל ו/או חומרים משמרים.

מצ"ב תמונות ממוצרי הנתבעת וקבלת רכישה, מסומנות ב'.

ב. הנתבעת מעידה על עצמה באתר המרשתת שבניהולה, כי היא הוקמה בשנת 2007 ומייצרת גבינות בשיטות מסורתיות, בעזרת טכנולוגיים מהארץ ומאירופה. עוד מעידה על עצמה הנתבעת, כי היא משווקת מוצריה ברשתות המזון הגדולות המצויות בפריסה ארצית כגון שופרסל, טיב טעם, אייסברג, עדן טבע מרקט, לגעת באוכל, ספייסס כלים וטעמים (בדיקה העלתה כי גם ברשת יינות ביתן מוצריה משווקים). דהיינו כי מוצרי הנתבעת מצויים במאות נקודות קצה בכל רחבי הארץ.³

באתר המרשתת של הנתבעת, תחת הכותרת "הגבינות שלנו" מוצג המוצר "צ'דר הכתום" ומובאת גם תמונה של הגבינה שצבעה הכתום העז בולט ומושך את העין. הגבינה צדה את עינו של התובע עקב צבעה העז הנתפש ע"י התובע ככזה המעיד על מעין יישון או לכל הפחות על היותה של הגבינה גבינה איכותית.

גם יתר הבטחתה של הנתבעת בדבר ייצור הגבינות באופן בשיטה מסורתית קסמו לתובע (דהיינו לא באופן תעשייתי וללא חומרים מתועשים), ולכך הצטרפה רשימת הרכיבים שעל המוצרים, אשר לא כללה כל מידע בדבר תוספים כלשהם שאינם קשורים לייצור.

² כך לפי הדיאטנית הקלינית שירי שרף דגן בכתבה מ- YNET - <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4106568,00.html>

³ במסגרת הדיון בבקשת האישור יאה זה מתבקש לחייב את הנתבעת להציג דוחות מכירות לצורך ביצוע אומדן גודל הקבוצה והנזק.

מצ"ב העתק העמודים הרלוונטים מאתר המרשות שבניהול הנתבעת בצירוף דף מכירת הגבינה במרשתת דרך יינות ביתן ותמצית רישום מרשם החברות, **מסומנים ג'-ה'.**

ג. על בסיס מצג זה שיצרה הנתבעת כלפי התובע, נהג הוא להעדיף לרכוש ולצרוך את מוצריה.

ד. באחת הפעמים בהן התקין ממוצרי הנתבעת ארוחה לו ולמשפחתו הצעירה, עיין הוא באופן מעמיק ברשימת הרכיבים של גבינת הצידר, ושם לב שחלק מהרכיבים המופיעים ברשימה לא מוכרים לו. מתוך סקרנות, ביצע חיפוש במרשתת וגילה כי ככל הנראה מדובר על תוספים שהוספו למוצר שלא לשם ייצורו.

ה. בדיקה שערך התובע במוצרים אחרים שלא מתוצרת הנתבעת, העלתה כי במסגרת רשימת הרכיבים, נרשם לצד רכיב שהוסף למוצר גם **מהי מטרת הוספתו**, והדבר הדליק אצלו "נורה אדומה" באשר למוצרי הנתבעת, עת הוא חשד כי המדובר בחובה שבדין לציין מהי מטרתו של רכיב שהוסף למוצר (דהיינו בסמוך לחומר שמטרתו היא להוסיף צבע למוצר ייכתב "צבע מאכל" ובסמוך לרכיב שמטרתו שימור המוצר ייכתב "חומר משמר").

לאור חשדו המתגבר, העדיף התובע שלא לצרוך עוד את מוצרי הנתבעת שהיו באמתחתו.

מצ"ב העתק תמונת סימון מטרת רכיב ברשימת רכיבים הרשומה כדין במוצר אחר, **מסומנת ו'.**

ו. התובע פנה לבא כוחו לצורך התייעצות משפטית, במסגרתה הובא לידיעתו כי בהתאם לפרסומי משרד הבריאות ב- "רשימת תוספי מזון על-פי תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001 (נובמבר 2016), רכיב ה- אנאטו הרשום ברשימת הרכיבים שבגבינת הצידר **אינו אלא צבע המאכל E160b** המעניק לגבינת הצידר של הנתבעת את **צבעה הכתום**, וכי הרכיב **E202** המצוי במוצריה **אינו אלא חומר משמר פוטסיום סורבט (potassium sorbate)**. עוד הודיע בא כוח התובע לתובע, כי אי סימון מטרת הרכיבים לצידם מהווה עבירה על סעיף 6 לתקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001 (להלן: "התקנות") הקובע כך:

6. (א) מזון ארוז מראש המכיל תוסף מזון מן המפורטים בתוספת הראשונה, יסומן ברשימת הרכיבים שבו, בשם תוסף המזון **וכן באחד משמות הקבוצות המפורטות בתוספת השניה בהתאם למטרתו הטכנולוגית העיקרית.**

(ב) מזון ארוז מראש המכיל תוסף מזון שאינו מן המפורטים בתוספת הראשונה יסומן, ברשימת המרכיבים במזון, בשם תוסף

סימון מזון המכיל
תוסף מזון

המזון או מספר ה-E שלו וכן באחד משמות הקבוצות המפורטות בתוספת השניה בהתאם למטרות הטכנולוגית העיקרית.

(ג) מזון לא יסומן במילים "בלא" תוסף מזון או קבוצת תוספי מזון כמפורט בתוספת השניה, זולת אם המזון אמנם אינו מכיל את תוסף המזון או תוסף מזון מאותה הקבוצה כאמור, לרבות בתסחיב. [ההדגשה אינה במקור]

העתק העמודים הרלוונטיים מ"רשימת תוספי מזון על-פי תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001, מהדורה מעודכנת נובמבר 2016", המפורסמת באתר משרד הבריאות,⁴ **מסומנים ז'.**

מצ"ב העתק פירוש ערך "אשלגן סורבט" באתר ויקיפדיה, **מסומן ח'.**

מצ"ב העתק פירוש ערך "צבע מאכל" באתר ויקיפדיה, **מסומן ט'.**

ז. התובע נחרד מהחדשות שאישו את חשדותיו, שכן לא היה לו מושג כי הוא, אשתו וילדו צורכים חומרים משמרים וצבעי מאכל, מהם תובע הוא ככל האפשר להימנע מתוך תפישה לפיה עדיף לצרוך מוצרים שלא הוספו להם רכיבים להארכת חייהם ו/או שנצבעו בצבע שאינו צבעם האמיתי. מוצרים תעשייתיים נתפשים בעיני התובע פשוטו כמשמעו כ-"fake food" ולא מזון איכותי שהוכן מחומרי גלם הנחוצים להכנתו המסורתית בלבד.

ח. יצוין כי בנוסף להצגת גבינת הצ'דר כ"גבינת צ'דר כתום" באתר המרשתת, הנתבעת אף ארזה המוצר כך שבחזיתו מצויה חלונית שקופה המתפרשת על שטח נכבד מחזית האריזה הפונה לצרכן כשהוא מונח על מדף המקרר, ובחלונית ניתן לראות את צבעה של הגבינה. אם לא די בכך, גם לצד חלונית זו ומתחתיה, מובאת תמונת של גבינה בצבע כתום עז. דרך זו, נועדה **לצוד את עינו של התובע והצרכן**, שכן כידוע העין היא זו שגורמת לצרכן לקבל את ההחלטה אם לבצע את קניית מוצר המזון בחלק רב מן המקרים.

בית המשפט מתבקש לשים לב כי הנתבעת נוקטת בדרך מתוחכמת, לפיה רק באתר האינטרנט שבניהולה הנתבעת מכונה המוצר "**צ'דר כתום**" בעוד על אריזת המוצר היא אינה מעיזה לכתוב "כתום", אלא מעדיפה להראות הצבע לצרכן בחלונית ובתמונות שעל האריזה כדי שיכין בכוחות עצמו את מה שברור לה שאסור לרשום על אריזת המוצר עת היא לא מגלה כי הגבינה רק צבועה בצבע כתום ואיננה באת כתומה. בדרך זו, היא מטעה את צרכניה ומגדילה את היקף מכירותיה עת צרכן המעיין ברשימת הרכיבים לא מעלה בדעתו כי הרכיב **אנאטו** הוא שמעניק למוצר את הגוון התפוזי והמושך.

⁴ https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/PH/FCS/Documents/fcs_list.pdf

ט. יצוין כי על כל תוויות אריזות מוצרי הנתבעת, מוצנע בסוף רשימת הרכיבים הרכיב E202 פוטסיום סורבט (potassium sorbate), אותו חומר משמר שעל פי פרסומים עלול לגרום לתגובות אלרגיות אצל רגישים לחומר, כשצריכת מעל 25 מ"ג/ק"ג משקל גוף עלול להזיק לבריאות⁵, ולא בכדי משרד הבריאות מגביל את הכמות המותרת ממנו במוצרי מזון אליהם הוא מתווסף (ראה ב- "רשימת תוספי מזון על-פי תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001 (נובמבר 2016)). כדרכה הטבעית, הנתבעת הסתירה מעיני התובע גם את מטרת רכיב זה, שאילו היתה מטרתו כתובה לצידו (צבע מאכל), לא היה התובע רוכש את המוצרים וצורך אותם.

י. בבסיס תפישתו של התובע וציבור הצרכנים, עומדת המודעות הצרכנית לתזונה בריאה, לפיה עדיף לצרוך מוצר שאין בו חומרים משמרים או צבעי מאכל על פני מוצר שיש בו חומרים אלו. התובע, שחש כי הוטעה ע"י הנתבעת, וכי הטעייתו היא שגרמה לו לקחת חלק בעסקה שאיננה מתאימה לצרכיו, חש כי גם האוטונומיה הפרטית שלו של בני משפחתו נפגעה, עת אלו הכניסו לגופם חומרים מהם ביקשו דווקא להימנע. אילו חובה זו היתה מקוימת ע"י הנתבעת, היה התובע מבין כבר במבט ראשוני ברשימת הרכיבים כי אלו מכילים צבע מאכל ו/או חומר משמר, ולא היה רוכש וצורך אותם!

יא. כפי שידוע לנתבעת היטב, גבינת צ'דר הינה גבינה סוג של גבינה קשה אנגלית בעלת צבע צהוב חיוור וטעם חריף. מקורה בכפר צ'דר במחוז סומרסט אשר באנגליה ומכאן שמה. תהליך ה Cheddaring-מתייחס לשלב בתהליך ההכנה בו נחתכת הגבינה לקוביות לצורך הוצאת מי החלב והקשייתה⁶.

הגדרת צ'דר באתר "מרתף הגבינות של רן בוק"⁷:

"Cheddar צ'דר"

אנגליה מוצא

Cheddar

צ'דר חופנת דורות ומאות שנים של היסטוריה אנגלית ועולמית. על גרסאותיה האנגליות המקוריות או גרסאותיה הבינלאומיות השונות הצ'דר היא ללא שום ספק הגבינה הקשה הפופולרית ביותר בעולם. היא מיוצרת בתהליך מיוחד, שנועד לשמור על מרקמה האחיד (אין חותכים את הגבן שלה ב"גיטרה" או "מנדולינה"), המוכר והאהוב כבר דורות על גבי דורות.

Mature Cheddar

גבינה זאת מתישנת במשך 9 – 12 חודשים. יש לה מרקם גמיש ואחיד, משי, וטעם מלא. אפשר ללוות במרלו או בבירה גינס.

Medium Cheddar

מיושנת חצי שנה, בעלת טעמים "עגולים", מרקם חלק. מצוינת עם סיידר.

⁵ כך לפי הדיאטנית הקלינית שירי שרף דגן בכתבה מ- YNET - <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4106568,00.html>

⁶ כך לפי הגדרת גבינת צ'דר באתר ויקיפדיה- <https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A6%D7%93%D7%A8>

⁷ <http://www.gvina.co.il/about.php>

Mild Cheddar

בעלת מרקם חמאתי, חלק, ומצוינת לליווי סיידר או בירה קלה. ילדים אוהבים אותה מאוד, בזכות הטעמים העדינים יחסית שלה.

Vintage Cheddar

בעלת טעמים מודגשים ויחודיים ומרקם מצוין, גבינה זאת מיושנת במשך חודשים ארוכים ולכן טעמיה מודגשים וחריפים יותר, וכך גם צבעה.

West Country Farmhouse Cheddar

בעוד שגבינות צ'דר אינן מוגנות בשם רשום או פטנט, גבינה זאת מוגנת בסימון רק גבינות צ'דר שמקורן (Protected Designation of Origin - באנגליה) AOC באזור המערבי של אנגליה, ומיוצרות תחת לפי חוקי האזור, יכולות לקבל שם זה. הן וחריי. טעמה של הגבינה הופך יותר מודגש ויותר חריף ככל שהגבינה מיושנת לזמן ממושך Dorset, Somerset, Devon and Cornwall." חייבות להיות מיוצרות בארבעת המחוזות הבאים

הגדרת צ'דר באתר פודיז⁸:

"צ'דר – נחשבת לגבינה הנמכרת והנצרכת ביותר בעולם. גבינה צהובה קשה או חצי קשה, המיוצרת מחלב בקר ובעלת 35% שומן לפחות. ייצור הגבינה החל לפני מאות שנים בכפר צ'דר (Cheddar) אך כיום היא מיוצרת גם במדינות רבות. גבינת צ'דר מיושנת 3-30 חודשים, ובעלת צבע לבן הנוטה לצהוב. כשגבינה זו בשלה היא בעלת טעם דומיננטי וחרוף. טעמה של הגבינה הופך יותר מודגש ויותר חריף ככל שהגבינה מיושנת לזמן ממושך יותר."

הגדרת צ'דר באתר YNET⁹:

"צ'דר"

תעודת זהות: גבינת צ'דר אמיתית מיוצרת מחלב פרה בלבד ומיושנת למשך 6 חודשים עד 3 שנים. גבינת צ'דר צעירה היא בצבע שנהב עמוק ומרקמה חלק, כשהיא מתבגרת טעמה נעשה חריף יותר, היא מתכהה לצבע צהוב ומרקמה נעשה קשה ומתפורר. נוהגים להבחין בין 3 טעמים המציינים שלוש דרגות הבשלה: עדין (mild), בינוני (medium) וחזק/מיושן (strong).

כיום ניתן למצוא בשוק בעיקר צ'דר לבן ורק לעתים רחוקות צ'דר אדום. בישראל מייצרים כיום גבינות צ'דר בכמה מחלבות בוטיק, ניתן להשיג בישראל צ'דר אנגלי אמיתי בעלות סבירה מאד.

מה בתפריט: מתאימה לכריכים, טוסטים, ולהגשה על קרש גבינות."

יב. הנתבעת בחרה להתגבר על הגוון הצהוב החיור של הגבינה, שמהווה עבורה חיסרון שיווקי, בדרך נלווה של צביעת הגבינה בצבע בוהק על מנת לפתות את הצרכן לרכוש ממנה ולטעת בו את התחושה כי המדובר בגבינה מיושנת ואיכותית, תוך הסתרת המידע בדבר כך שהמדובר במוצר שנצבע בצבע כתום באופן מלאכותי וכי אין זה צבע האמיתי.

⁸ <https://www.foodis.co.il/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%A-%D7%94%D7%92%D7%91%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%A-%D7%94%D7%A2%D7%95%D7%9C%D7%9E%D7%99-%D7%94%D7%9B%D7%9C-%D7%A0%D7%99%D7%AA%D7%9F-%D7%9C%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%92>

⁹ <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4071984,00.html>

יג. למעשה התובע הוטעה, עת לא נגלה לפניו המידע הנכון שהיה מאפשר לו לבצע קניה מושכלת תוך השוואת איכויות המוצר ביחס למחיר (value for money), וקבלת גילוי נאות באשר לאיכויותו האמיתיות של המוצר באמצעות הבנת טיבו, והדבר הכשיל אותו מקבלת פרט מהותי אודות טיב המוצר ושלל ממנו את היכולת להשוותו למוצר אחרים.

יד. מעבר לכך שהנתבעת "אגבה את דעתו" של התובע וגרמה לו לרכוש ולצרוך מוצר בהתבסס על הטעיה מכוונת, גרמה היא לתובע גם להכניס לגופו (כמו גם לגוף בני משפחתו) חומרים מהם ביקש להימנע באופן מוחלט ובכך פגעה באוטונומיה שלו ושל משפחתו, כל זאת מתוך כוונת מכוון להגדיל את היקף מכירות המוצר ורווחי הנתבעת על חשבון הצרכנים המוטעים.

טו. בהבטחותיה המטעות, הנתבעת הפירה ברגל גסה את הוראות סעיף 3.3 לתקן 1145 (להלן: "התקן"), שהינו תקן רשמי ומחייב, ובכך הפירה גם את הוראות צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), תשנ"ט-1998. כל זאת, כאשר לא פעלה לפי הוראות סעיפים הנ"ל, הקובעים כי "כל סימון יהיה נכון, לא מטעה וניתן להוכחה".

טז. פרק ב' לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א 1981, קובע איסור "הטעיה וניצול מצוקה" של הצרכן. סעיף 2 לפרק זה, אוסר על הטעיית צרכן, בין אם במעשה, במחדל, בעל-פה, בכתב או בכל דרך אחרת, בכל ענין מהותי אשר עלול להטעות את הצרכן:

- 2" (א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה:
- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;..."

[ההדגשות הוספו]

יז. סעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן, מוסיף וקובע כך:

"(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות."

יח. סעיף 31 לחוק הגנת הצרכן, קובע כי הצרכן הנפגע בעקבות הטעיה הנובעת מסעיף 2 לחוק זה- זכאי לפיצויים מהעוסק.

יט. אין כל ספק כי במעשיה ובמחדליה, הטעתה הנתבעת את התובע את הצרכנים הנמנים עם הקבוצה, עת עניינים מהותיים בעסקה הנוגעים לפירוט הסיכונים שבצריכת המוצר, העלמתם במכוון והטעיה.

כ. ההטעיה כמצוין לעיל, בענייני "טיב, מהות, כמות, סוג הנכס, מידה, משקל צורה ומרכיבים", נכללת בגדר סעיפים 2(א), 1(1), 4(4), 5(5), 9(9) ו-14(14) לחוק הגנת הצרכן, ומצביעה על כך שהטעיית התובע הינה בעניין שהינו מהותי על פי הגדרת המחוקק.

כא. סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן קובע כי היה על הנתבעת להזהיר את התובע מפני "תכונה" הידועה להן על המוצר. דבר שלא נעשה בענייננו:

"(א) עוסק חייב לגלות לצרכן –

(1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;

(2) כל תכונה בנכס המחייבת החזקה או שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למשתמש בו או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל;

(3) כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת; אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות או התכונה או הפרט המהותי בנכס היו ידועים לצרכן.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על שירות."

כב. הנתבעת ניצלה בעזרת מצח את מצוקת התובע ואת בורותו בניגוד לסעיף 3 (ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כך:

"לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה, או בכל דרך אחרת, שיש בו ניצול מצוקתו של הצרכן, בורותו, או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים, או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת."

כג. סעיף 6 לחוק הגנת הצרכן קובע כי האחריות להטעיה בעיצוב האריזה, קיימת גם על היצרן כמי שמפר הוראות סעיף 3.

כד. סעיף 7 לחוק הגנת הצרכן קובע כי ככל שההטעיה היתה בפרסומת, יש לראות גם בכך כהפרה של סעיף 2.

כה. סעיף 6 לתקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון) 1935 קובע כי "כל חבילה או פתק אסור שיהא רשום על פניהם או שיכילו איזו סימן- כתובת- תיאור ציורי או איזו הערה אחרת אשר יש בהם... כדי להביא את הקונה לידי סברה כי טיבו של החומר שבחבילה או ערך המזון שלו הם שונים מן הטיב וערך המזון האמיתיים שלו".

כו. התובע, אשר הסתמך על שמה של הנתבעת ועל הבטחתה, רכש ממיטב כספו את המוצרים מתוך אמונה שלמה בכך כי המדובר במזון איכותי המתאים עבורו, התאכזב לגלות כי קיים חשש ממשי לכך שלא רק שהמוצר שרכש אינו מתאים לו, אלא שההיפך הוא הנכון- ויתכן ומדובר במוצר שאינו שונה מהותית ממוצרים מתחרים בשוק שאותם נמנע התובע מלצרוך, ואולי הוא אף פחות איכותי מהם, וכי הוא הוטעה כשהחליט לרכוש את המוצר.

כז. למן היום בו גילה התובע את ההטעיה של הנתבעת, אבד אמונו בנתבעת כליל.

כח. הנתבעת מודעת לכך שציון מטרת החומרים (חומרים משמרים וצבעי המאכל) על תווית האריזות, עשויה להביא עליה הפסד כספי. זאת עקב כך שצרכנים רבים יבינו מהן התכונות והאיכויות האמיתיות של המוצר ביחס למוצר אחרים, ועקב סיבה זו היא הצהירה הצהרה מטעה בפני צרכניה.

כט. הפער שבין איכות המוצר בפועל ובין האיכות לה ציפו הצרכנים, מהווה הפסד עבור התובע והצרכנים. לענין זה, מופנה בית המשפט הנכבד לקביעות בית המשפט המחוזי בתל אביב, במסגרת ת.א. 2474/02 **רותם תומר נגד מת"ב בע"מ** מיום 20.3.2007 (פורסם בגבו).

ל. התובע יטען כי נזקו הממוני יעמוד על מחצית מרכישת מוצרי הנתבעת לאחרונה (70 ש). זאת היות והתובע והצרכנים רכשו וצרכו מוצר, כשהם האמינו כי תכונותיו שונות מהתכונות שלבסוף נתגלו ככאלו שאינן עונות על הציפיות.

לא. אילו ידע התובע ואילו ידעו הצרכנים אודות תכונות ורמת המוצר, כלל לא היו רוכשים אותו מלכתחילה.

לב. לתובע נגרם גם נזק שמוגדר כנזק שאינו ממוני, עקב אובדן טוטאלי של אמונתו בנתבעת, ועוגמת הנפש שנגרמה מהטעייתו.

לג. התנהגות הנתבעת, שללה מהתובע את האפשרות הכה בסיסית להשוואת טיב ומחיר המוצר למוצרים מקבילים, אשר מיוצרים ומשווקים ע"י המתחרים, ואשר איכותם התגלתה בדיעבד כטובה לא פחות. לפיכך, יוערך נזק התובע ב- 30 ש, כפי שיוערך גם נזקו של כל צרכן מצרכני הנתבעת, אשר נגרמה לו עוגמת הנפש עם גילוי העובדה לפיה המוצר כן מכיל צבע מאכל ו/או חומרים משמרים.

לד. יחס בלתי אחראי ובלתי הוגן זה כלפי הצרכנים, ראוי לביקורת ולגינוי, תוך חיוב הנתבעת לפצות את כלל ציבורי לקוחותיה על נזקיהם הממוניים והבלתי ממוניים, הנוגעים הן להשבה והן לפיצוי.

לה. התנהלות הנתבעת, מקימה עילת תביעה חוזית, עשיית עושר ולא במשפט, הטעיה והפרת חובה חקוקה באופן שפוגעת במעמדו הבסיסי של הצרכן, בכבודו ובאוטונומיה שלו.

4. הטיעון המשפטי

4.1 עילת ההטעיה וחוק הגנת הצרכן

לו. כאמור, פרק ב' לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א 1981, קובע איסור "הטעיה וניצול מצוקה" של הצרכן. סעיף 2 לפרק זה, אוסר על הטעיית צרכן, בין אם במעשה, במחדל, בעל-פה, בכתב או בכל דרך אחרת, בכל ענין מהותי אשר עלול להטעות את הצרכן:

- 2" (א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה:
- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס; ...
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;
- (5) דרכי הטיפול בנכס; ...
- (9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו; ...
- (14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם; ...

לו. סעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן, מוסיף וקובע כך:

"(ב) לא ימכור עוסק, לא יבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות."

לח. סעיף 31 לחוק הגנת הצרכן, קובע כי הצרכן הנפגע בעקבות ההטעיה הנובעת מסעיף 2 לחוק זה- זכאי לפיצויים מהעוסק.

לט. אין כל ספק כי במעשיה ובמחדליה, הטעתה הנתבעת את התובע את הצרכנים הנמנים עם הקבוצה, עת עניינים מהותיים בעסקה הנוגעים לפירוט הסיכונים שבצריכת המוצר, העלמתם במכוון והטעיה.

מ. ההטעיה כמצוין לעיל, בענייני "טיב, מהות, כמות, סוג הנכס, מידה, משקל צורה ומרכיבים", נכללת בגדר סעיפים 2(א), 1), 4), 5), 9) ו-14) לחוק הגנת הצרכן, ומצביעה על כך שהטעיית התובע הינה בעניין שהינו מהותי על פי הגדרת המחוקק.

מא. סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן קובע כי היה על הנתבעת להזהיר את התובע מפני "תכונה" הידועה להן על המוצר. דבר שלא נעשה בענייננו:

"(א) עוסק חייב לגלות לצרכן –

(1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;

(2) כל תכונה בנכס המחייבת החזקה או שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למשתמש בו או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל;

(3) כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת; אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות או התכונה או הפרט המהותי בנכס היו ידועים לצרכן.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על שירות."

מב. הנתבעת ניצלה בעזות מצח את מצוקת התובע ואת בורותו בניגוד לסעיף 3 (ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כך:

"לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה, או בכל דרך אחרת, שיש בו ניצול מצוקתו של הצרכן, בורותו, או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים, או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת."

מג. סעיף 6 לחוק הגנת הצרכן קובע כי האחריות להטעיה בעיצוב האריזה, קיימת גם על היצרן כמי שמפר הוראות סעיף 3.

מד. סעיף 7 לחוק הגנת הצרכן קובע כי ככל שהטעיה היתה בפרסומת, יש לראות גם בכך כהפרה של סעיף 2.

מה. סעיף 6 לתקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון) 1935 קובע כי "כל חבילה או פתק אסור שיהא רשום על פניהם או שיכילו איזו סימן- כתובת- תיאור ציורי או איזו הערה אחרת אשר יש בהם... כדי להביא את הקונה לידי סברה כי טיבו של החומר שבחבילה או ערך המזון שלו הם שונים מן הטיב וערך המזון האמיתיים שלו".

מו. חובת הגילוי החלה על הנתבעת הופרה, עת אלו לא פירטה לכלל צרכניה על התכונות ואופי המוצר. פירוט מדויק בהתאם לחובת הסימון הקוגנטית, היה מביא לכך שהתובע והצרכנים לא היו מביאים את העסקה לפועל מלכתחילה, דבר שהיה ידוע היטב לנתבעת.

מז. ההטעיה החמורה של התובע, אשר נוצל ע"י הסתרת פרטים מהותיים מעיניו, הנוגעים לאיכות המוצר ומרכיביהם, מהווה עושק לכל דבר וענין, בהיעדר גילוי נאות שנעשה באופן מכוון על מנת להוציא מהתובע כספים בניגוד לדין.

מח. אי קיום הוראות הדין, הסב ומסב לתובע ולצרכנים נזק כלכלי, כאשר הדרך האחת והיחידה לאכוף על הנתבעת את קיום הוראות הדין הינה באמצעות הכלי המתקרא תובענה ייצוגית.

מט. לאור כך שחוק הגנת הצרכן מעניק סעד של פיצוי בשל הפרת הוראותיו, הרי שאין ספק כי הדבר כולל גם השבת התמורה לתובע או לפחות חלקה. זאת עקב הפרת הוראות קוגנטיות, שאינן משתמעות לשתי פנים, אשר גורמת בכך להטעיית הצרכנים.

נ. ההטעיה והניצול של התובע אשר רכש וצרך מוצר נחותים, מהווה ללא ספק עושק והפרת חובת הגילוי הנאות של פרט מהותי בעסקה ואו של תכונה ייחודית של המוצר ומצדיק את ביטול העסקה והשבת התמורה.

4.2 עילת תביעה מתוקף חוק החוזים

א. סעיף 15 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג 1973 (להלן: "חוק החוזים"), מקנה לתובע את הזכות החוקית לפעול לביטול החוזה עם הנתבעת, תוך עמידה על כל סעד המגיע לו:

"15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעיה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן."

ב. סעיף 22 לחוק החוזים, מוסיף וקובע כי אין בהוראות פרק ב' לחוק החוזים כדי לגרוע מזכאות התובע לכל תרופה אחרת.

ג. התובע יטען כי בהתנהגות הנתבעת, גרמה היא להטעייתו ולהטעיית חברי הקבוצה. התובע ניזוק בעלות הקרן של המוצר (145 ₪) באופן ישיר, אולם הוא יעריך את נזקו באופן שמרני על מחצית מכך, כ- 70 ₪.

ד. התובע רשאי לתבוע הצהרה לפיה העסקה בין הנתבעת לתובע הינה בטלה מעיקרה, עת מקור העסקה נובע מהטעיה וגרימת הסתמכות לא נכונה.

4.3 עילת הפרת חובה חקוקה

א. סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], קובע את יסודות עוולת הפרת החובה החקוקה, בהטילו אחריות על מי שאינו מקיים חובה חוקית המוטלת עליו, ובאשר גרם בכך לאדם אחר לנזק:

”(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.”

ב. חמישה יסודות לעוולת הפרת החובה החקוקה:

1. קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק.
2. החיקוק נועד לטובת הניזוק.
3. המזיק הפר חובה חוקית.
4. נגרם נזק לניזוק עקב ההפרה.
5. הנזק הינו אחד מהנזקים אליהם התכוון דבר החוק.

ראה לענין זה ע"א 145/80 ועקנין נ' מ.מ. בית-שמש (פורסם בנבו) (להלן: "פס"ד ועקנין").

ג. חובת הגילוי החלה על הנתבעת הופרה, עת לא פירטו לכלל הצרכנים על התכונות ואופי המוצר. פירוט מדויק בהתאם לחובת הסימון הקוגניטיבית, היה מביא לכך שהתובע והצרכנים לא היו מביאים את העסקה לפועל מלכתחילה, דבר שהיה ידוע היטב לנתבעת.

ד. הנתבעת דרסה ברגל גסה את הוראות החיקוק הנ"ל, כאשר בחרה לעשות דין לעצמה באי מתן מידע בסיסי, מהותי וחיוני בידי הצרכן. זאת מתוך כוונה תחילה לשלול מהצרכן את היכולת לאמוד את תכונתו הייחודית של המוצר.

ה. בכך, נתמלאו כל היסודות לעוולת הפרת החובה החקוקה, כפי שנמנו בפס"ד ועקינין.

ו. הוראות סעיף 3 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1958 קובעות כי השר יעשה שימוש בסמכות להתקנת צווים לצורך מניעת הונאת הציבור. דהיינו כי מטרת הצו באה בדיוק על מנת למנוע את ההטעיה וההונאה שנעשתה במקרה דנן:

"3. היסוד לשימוש בסמכות (תיקון: תשל"ב)

לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה, אלא אם היה לו יסוד סביר להניח שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית, למניעת הפקעת-שערים וספסרות או למניעת הונאת הציבור"

4.4 פגיעה באוטונומיה

א. הפסיקה הכירה בעוולה זו ככזו המקימה עילה לפיצוי, כפי שהדבר בא לידי ביטוי ביתר שאת, בעי"א 1338/97 תנובה נגד ראבי (פורסם בנבו), במסגרתו נקבע בין היתר כך:

"הנזק הלא ממוני לו טוען התובע, מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר-פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא, לכאורה, בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה, למשל, לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני והסתבר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שתובע לקנות חלב דל שומן דווקא, לא יסבין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו אחוז השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידיאולוגיה בה הוא מאמין כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שתובע לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן. הפגיעה באוטונומיה של הפרט כמצדיקה פיצוי הוכרה כבר

בפסיקתו של בית משפט זה: ע"א 2781/93 דעקה נ' בית החולים כרמל חיפה, פ"ד נג(4) 526). בעניין זה לא נמסר למטופלת מידע שהיה צריך להימסר לה בהתאם לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996. הטיפול הרפואי שבוצע לא גרם נזק. התביעה התבססה על פגיעה באוטונומיה בטענה שעצם ביצועו של טיפול בלא הסכמה הוא-הוא הנזק. ...

לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. עשויים אכן להיות מצבים קיצוניים בהם הטעייה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים: למשל, מהבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו, או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסויימים לצורך השגת תכלית ספציפית. כך למשל, הצגת מוצר אכילה ככשר למרות שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה הוא רב-שומן עשויות במקרים מסויימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת וודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעולת הנתבע. בסוג מקרים אלה, מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל איפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת-עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות, ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה..."

ב. אין כל ספק כי הטעיית התובע גרמה לאי נוחות רבה באופן העולה כדי פגיעה באוטונומיה.

ג. התובע יעריך את הפגיעה באוטונומיה שלו באופן שמרני- 30 ש.ה.

4.5 עילה בהתאם לעשיית עושר ולא במשפט:

א. סעיף 1(א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן: "חוק עשיית עושר ולא במשפט") קובע כך:

"מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שווייה."

- ב. הצרכן ההדיוט רוכש בתמימותו את המוצר, תוך הסתמכות על פרסומי הנתבעת באתר האינטרנט, המאדירים את איכות וטיב המוצר ומבלי להיות מודע לכך שהמוצר אינו איכותי כלל ועיקר.
- ג. הנתבעת הטעתה את לקוחותיה, חברי הקבוצה, ובכך התעשרה שלא כדין על חשבונם. חברי הקבוצה זכאים לקבל את כספם ו/או חלקו בחזרה.
- ד. על כן, יטען התובע כי יש לחייב את הנתבעת להשיב לצרכנים את כספם, בהתאם לקריטריונים אשר ייקבעו ע"י בית המשפט הנכבד.

5 הסעדים לחברי הקבוצה

- א. כאמור, מתבקש ביהמ"ש הנכבד לפסוק לחברי הקבוצה סך של 100 ₪ כפול מספר הצרכנים, בגין השבת סכום התמורה ובגין פגיעה באוטונומיה.
- ב. סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות, מאפשר לבית המשפט להפעיל שיקול דעת בעניין פסיקת פיצוי לקבוצה.
- הכלל הוא, כי בית המשפט יפסוק פיצוי ספציפי לכל חבר וחבר בקבוצה. באם תישאר יתרה לאחר החלוקה לחברי הקבוצה שאותרו, תועבר זו לאוצר המדינה:

20. (א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית, כולה או חלקה, רשאי הוא במסגרת החלטתו על מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי הקבוצה להורות, בין השאר, הוראה כמפורט להלן, לפי הענין, ובלבד שלא יהיה בכך כדי להכביד במידה העולה על הנדרש על חברי הקבוצה או על בעלי הדין:

(1) על תשלום פיצוי כספי או על מתן סעד אחר, בשיעור ובאופן שיקבע, לכל אחד מחברי הקבוצה שהוכחה זכאותה לפיצוי או לסעד כאמור;

(2) על כך שכל חבר קבוצה יוכיח את זכאותה לפיצוי כספי או לסעד אחר;

(3) על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל ועל אופן חישוב חלקו של כל חבר קבוצה, ובלבד שסכום הפיצוי הכולל ניתן לחישוב מדויק על יסוד הראיות שבפני בית המשפט; הורה בית המשפט על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל כאמור, רשאי הוא להורות בדבר חלוקה בין חברי הקבוצה, באופן יחסי לנוזקיהם, של יתרת הסכום שתיוותר אם חבר קבוצה, אחד או יותר, לא דרש את חלקו, לא הוכיח את זכאותה לפיצוי או לסעד, לא אותר או שלא ניתן לחלק לו את חלקו מסיבה אחרת, ובלבד שחבר קבוצה לא יקבל פיצוי כספי או סעד אחר מעבר למלוא הפיצוי או הסעד המגיע לו; נותרה יתרת סכום לאחר החלוקה לחברי הקבוצה כאמור, יורה בית המשפט על העברתה לאוצר המדינה."

- ג. לאור כך שיהא זה קשה עד בלתי אפשרי לאתר את כל חברי הקבוצה, מוצע כי במקרה שכזה יעשה בית המשפט שימוש בסמכותו על פי סעיף 20(ג) לחוק, הקובע מנגנון ייחודי לפסיקת פיצוי לטובת הציבור, באופן הבא:

"(ג) מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין."

ראה לענין זה גם פסק דינה של כבוד השופטת מ. נאור במסגרת ע"א 1338/97 תנובה נגד ראבי (פורסם בנבו), במסגרתו נקבע כך:

"שאלת הסעד ושאלת הגדרתה של "הקבוצה" הן שאלות שיש ביניהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית המשפט עמד בצדק על כך שאין דרכם של צרכנים לשמור קבלות בגין רכישת חלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בהכאת ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי שפתרון אפשרי לקושי בזהו חבוי הקבוצה שסביר שאכן יתעורר הוא שייקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור... לבית המשפט סמכות רחבה לקבוע את הסעד, ועמדתו היא שגם בתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או לטובת הקבוצה."

6 סיכום

- א. לבית המשפט הנכבד הסמכות לדון בתביעה לאור מקום מושבה של הנתבעת וגובהה המצטבר.
- ב. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל התובענה הייצוגית בשם הקבוצה כנגד הנתבעת, ולחייב את הנתבעת לשלם לקבוצה סך של 3,000,000 ש"ח כפול מספר הצרכנים, בגין השבת חלק מסכום התמורה ובגין פגיעה באוטונומיה.
- ג. להורות על מתן צו עשה כנגד הנתבעת, המורה לה לתקן אריוות המוצרים ולפרט מהי מטרת החומרים שהוספו למוצרים כדין.
- ד. לפסוק גמול מיוחד לתובע.
- ה. לפסוק שכר טירחה לעורכי הדין של התובע, על פי שקול דעתו ובהתאם לקריטריונים הקבועים בסעיפים 22 ו-23 לחוק תובענות ייצוגיות.


גולן נפתלי, ע"י
ב"כ התובע

